

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 56/2026 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen vanhustenhoivan tilasta ja ikääntyneiden asumisratkaisuksista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Henrik Wickströmin /r näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 56/2026 vp:

Aikooko valtioneuvosto laatia kansallisen ohjeistuksen siitä, että hyvinvointialueiden tulee yhteistyössä kuntien kanssa edistää välimuotoisia asumisratkaisuja ikääntyneille, ja

aikooko sosiaali- ja terveysministeriö laatia valtakunnalliset kriteerit palveluasumispaikkojen myöntämiselle siten, että paikkaa ei osoiteta kohtuuttoman kaukaa ikääntyneen aiemmasta kotipaikasta?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Ikäystävällinen asunto ja asuinympäristö tukee iäkkään henkilön mahdollisuutta asua kotona. Kunnilla ja hyvinvointialueilla on merkittäviä tehtäviä ikääntyneen väestön asuinolojen tukemisessa. Vanhuspalvelulain 5 § velvoittaa kuntia ja hyvinvointialueita laatimaan suunnitelman ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi. Suunnitelmaan tulee sisällyttää myös ikääntyneen väestön asumistarpeiden ennakointi ja näitä tarpeita vastaavan asumisen kehittäminen.

Hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti Iäkkäiden laatusuositus on päivitetty ja julkaistu helmikuussa 2024 (Laatusuositus aktiivisen ja toimintakykyisen ikääntymisen ja kestävien palvelujen turvaamiseksi 2024–2027). Laatusuositus sisältää suosituksia myös ikäystävällisen asumisen toteuttamiseksi. Suositusten mukaan kuntien ja hyvinvointialueiden tulisi luoda yhteistyörakenteet ja laatia suunnitelma yhteistyössä vanhusneuvostojen kanssa ikääntyneiden asumisen tarpeiden ennakoiduksi ja asumisen kehittämiseksi osana lakisääteistä suunnitelmaa ikääntyneen väestön tukemiseksi.

Ympäristöministeriön toimeksiannosta on kartoitettu kuntien ja hyvinvointialueiden suunnitelmia ikääntyneiden asumistarpeiden ennakoiduksi ja niihin varautumiseksi. Suunnitelmien tueksi valmistellaan opasaineistoa, jossa kuvataan keinoja edistää ikäystävällistä asumista olemassa olevaa asuntokantaa korjaamalla ja uudisrakentamisen ratkaisuin. Monipuoliset ikääntyneille

tarkoitettut asumisratkaisut ml. välimuotoinen asuminen ja maan eri osien olosuhteiden huomioon ottaminen ovat osa ikääntyneiden asumisen ennakointia ja varautumista.

Osana hallitusohjelman mukaista Terveysteksti-ohjelmaa laaditaan selvitys kotimaisten ja kansainvälisten toimijoiden kokemuksista nuorten ja ikääntyneiden yhteisasumisen malleista sekä niiden vaikutuksista hyvinvointiin ja mielenterveyteen. Selvityksen perusteella tuotetaan suosittelut yhteisasumisen mallien edistämiseksi, huomioiden myös rakennetun ympäristön ja kulttuurihyvinvoinnin mahdollisuudet yhteisöllisyyden ja viihtyvyyden vahvistamisessa.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä edellyttää, että palvelut toteutetaan yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Hyvinvointialueet ovat itsenäisiä toimijoita, joiden on järjestämisvastuullaan olevia tehtäviä hoitaessaan huomioitava monia tekijöitä ja erilaisia lainsäädännön velvoitteita. Toiminta on myös asumispalvelujen palveluverkon osalta organisoitava siten, että alueen väestön palvelutarpeisiin pystytään vastaamaan taloudellisesti kestäväällä tavalla. Reuna-alueilla ja pienissä kunnissa sijaitsevat pienet asumispalveluyksiköt ovat usein haavoittuvia muun muassa henkilöstön saatavuuden suhteen. Sosiaalipalveluja koskeva lainsäädäntö asettaa myönnetyn palvelun toimeenpanolle määrääjän, jossa palvelu on järjestettävä.

Sosiaalihuollon palvelujen saaminen perustuu henkilöllä todettuun palvelutarpeeseen. Asiakkaan palvelutarpeisiin vastaaminen perustuu yksilölliseen harkintaan, johon vaikuttavat monet eri tekijät, eikä kategorisia kaikkiin tilanteisiin sovellettavia ratkaisumalleja ole mahdollista muodostaa. Laillisuusvalvontakäytännössä muodostuneiden harkintakriteerien sisällyttäminen osaksi hyvinvointialueiden ohjausta voi tukea palvelunjärjestäjiä tehtävissään ja niitä voidaan huomioida muun muassa iäkkäiden laatusuosituksen käynnistymässä olevassa päivitystyössä.

Helsingissä 17.3.2026

Sosiaali- ja terveysministeri Wille Rydman

VN/7126/2026-STM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: